NN 42/2018 (9.5.2018.), Zaključak o prihvaćanju Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja Hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2018. do 2020. godine

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

809

Na temelju članka 31. stavka 3. Zakona o Vladi Republike Hrvatske (»Narodne novine«, br. 150/11, 119/14 i 93/16), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 4. svibnja 2018. godine donijela

ZAKLJUČAK

1. Prihvaća se Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2018. do 2020. godine, u tekstu koji je sastavni dio ovog Zaključka.

2. Za provođenje Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2018. do 2020. godine zadužuje se Ministarstvo hrvatskih branitelja.

3. Ovaj Zaključak objavit će se u »Narodnim novinama«.

Klasa: 022-03/18-07/172
Urbroj: 50301-29/23-18-2
Zagreb, 4. svibnja 2018.

Predsjednik
mr. sc. Andrej Plenković, v. r.

PROGRAM STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA I ZAPOŠLJAVANJA HRVATSKIH BRANITELJA I ČLANOVA NJIHOVIH OBITELJI ZA RAZDOBLJE OD 2018. DO 2020. GODINE

1. UVOD

Republika Hrvatska, kao i ostale zemlje članice Europske unije, suočena je s problemom nezaposlenosti stanovništva, što utječe na otežano zapošljavanje svih kategorija stanovništva, a osobito nezaposlenih osoba koje se ubrajaju u skupine kojima je znatno otežan pristup tržištu rada. To se posebno odnosi na teže zapošljive i socijalno najranjivije društvene skupine, u koje se ubrajaju hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji, a posebno djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, ali i djeca dragovoljaca i djeca hrvatskih ratnih vojnih invalida iz Domovinskog rata[1](U daljnjem tekstu koristit će se skraćenica djeca HRVI iz Domovinskog rata.), koja ulaze u svijet rada te kao mladi bez radnog iskustva potencijalno mogu predstavljati dugotrajno nezapošljivu skupinu. Zbog toga je njima posvećena posebna pažnja, pogotovo ako se uzme u obzir činjenica da je Republika Hrvatska jedina zemlja u Europskoj uniji koja je nakon Drugog svjetskog rata imala dugotrajni ratni sukob na svojem području te je iz konfliktnog razdoblja prešla u mirnodopsko i kao takva postala članica Europske unije. Iz navedenog razloga Republika Hrvatska kao zemlja s ratnim i poslijeratnim tranzicijskim iskustvom ima obvezu skrbiti o hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji u različitim područjima, pa tako i u području zapošljavanja i socijalnog uključivanja.

S obzirom na učestalu pojavu gospodarskih i socijalnih kriza, dinamičnost i neizvjesnost tržišta rada te uslijed brzog zastarijevanja postojećih znanja i vještina pojedinaca, osobito nezaposlenih, potrebna je stalna prilagodba znanja i vještina potrebama tržišta rada. Zbog toga je daljnje obrazovanje jedan od uvjeta za postizanje veće zapošljivosti i prilagodljivosti radne snage na tržištu rada, a usklađivanje kompetencija pojedinca s potrebama tržišta rada značajno je za aktivno sudjelovanje pojedinaca u društvu, što povećava njihovu socijalnu uključenost.

Pružanjem novčanih potpora nezaposlenima iz braniteljsko-stradalničke populacije pomaže se onim osobama koje se žele baviti poduzetništvom, kao i poslodavcima koji zapošljavaju navedene osobe, budući se ubrajaju u skupinu teže zapošljivih osoba: hrvatski branitelji zbog svoje dobi i činjenice da im je dijelom u vrijeme sudjelovanja u Domovinskom ratu bilo otežano redovno stjecanje znanja i vještina, kao i potrebnog radnog iskustva, za razliku od njihovih vršnjaka koji u isto vrijeme nisu sudjelovali u Domovinskom ratu već su se redovito školovali i zapošljavali, a djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djeca dragovoljaca i djeca HRVI iz Domovinskog rata zbog toga što se u pravilu radi o mladim

osobama bez radnog iskustva, na čije životne ishode je izravno i neizravno utjecalo sudjelovanje njihovih roditelja u Domovinskom ratu. Uz to na socijalni položaj djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja utječe i nedostatak obiteljske podrške prilikom školovanja i ulaska u svijet rada nastao gubitkom jednog ili oba roditelja kao posljedice ratnog stradavanja, dok na socijalni položaj jednog dijela djece dragovoljaca i djece HRVI iz Domovinskog rata utječe i otežana obiteljska podrška ili nedostatak iste prilikom školovanja i ulaska u svijet rada, kao posljedica ratnog stradavanja ili bolesti, oštećenja organizma, PTSP-a te drugog tjelesnog i/ili duševnog oštećenja kod jednog ili oba roditelja, a koja su nastala kao posljedica sudjelovanja u Domovinskom ratu. Zbog toga je djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, dragovoljaca i djecu HRVI-a iz Domovinskog rata potrebno osnažiti kroz poticanje dodatnog obrazovanja te uključivanjem u tržište rada s ciljem realizacije njihovih potencijala. Kako su djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djeca dragovoljaca Domovinskog rata i djeca HRVI iz Domovinskog rata prepoznata i u normativnim aktima koji reguliraju pitanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, slijedom kojih mogu ostvarivati pravo na stipendiju tijekom redovnog školovanja, a nakon završetka školovanja često se susreću s problemom pronalaska zaposlenja, provedbom ovog programa u sinergijskom djelovanju poticat će se njihovo uključivanje na tržište rada.

Povećanje zapošljivosti i prepoznavanje poduzetničkih mogućnosti teže zapošljivih skupina očituje se i u pružanju potpore razvoju zadruga. Ovakav oblik potpore teže zapošljivim skupinama pokazao se dobrim primjerom zapošljavanja i socijalnog uključivanja hrvatskih branitelja koji djeluju kroz rad zadruga.

Upravo iz navedenih razloga, pružanje podrške nezaposlenim osobama iz braniteljsko-stradalničke populacije u integraciji na tržište rada povećanjem njihove zapošljivosti može biti dobar primjer drugim zemljama potencijalnim članicama Europske unije kako utjecati na rješavanje problema socijalne uključenosti ratnih veterana i članova njihovih obitelji.

Pri svemu treba naglasiti kako je smanjivanje broja nezaposlenih osoba jedan od glavnih ciljeva politika Europske unije te su i nastojanja ovog programa usmjerena tom cilju.

Važno je istaknuti kako su hrvatski branitelji i članovi njihovih obitelji unutar nacionalnih strateških dokumenata, ali i u procesu programiranja za korištenje sredstva iz Europskih strukturnih i investicijskih fondova po prvi puta prepoznati kao ciljna skupina te su za provedbu mjera usmjerenih njihovom zapošljavanju i socijalnom uključivanju alocirana sredstva unutar Europskog socijalnog fonda.

Zbog toga ovaj program uključuje djelovanja koji obuhvaćaju: ulaganje u razvoj ljudskih potencijala kroz bolje obrazovanje i vještine, rješavanje problema dugotrajne nezaposlenosti i povećanje razine zapošljivosti braniteljsko-stradalničke populacije. Ako uzmemo u obzir da je najveći broj nezaposlenih hrvatskih branitelja u kategoriji osoba starije životne dobi[2](Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine, najviše nezaposlenih hrvatskih branitelja je u kategoriji između 55 i 59 godine, njih 5.775.) ovaj program će doprinijeti i povećanju stope participacije starijih osoba na tržištu rada, ali povećanju i stope participacije mladih osoba na tržištu rada, s obzirom na djecu smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, djecu dragovoljaca i djecu HRVI iz Domovinskog rata.

2. ANALIZA STANJA I KRETANJA NA TRŽIŠTU RADA BRANITELJSKO-STRADALNIČKE POPULACIJE

Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje[3](Podaci Hrvatskog zavoda za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine.), u 2017. godini u Republici Hrvatskoj u prosjeku je bilo evidentirano 18.911 nezaposlenih hrvatskih branitelja i 215 djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja. Krajem prosinca 2017. godine najviše hrvatskih branitelja evidentirano je u kategoriji dugotrajno nezaposlenih osoba (nezaposleni više od jedne godine), njih 59,1%, a od ukupnog broja dugotrajno nezaposlenih hrvatskih branitelja, njih više od četvrtine (27,0%) je nezaposleno između tri i pet godina. S obzirom da dugotrajno nezaposlene osobe u Republici Hrvatskoj uglavnom čine oko polovice ukupno nezaposlenih osoba u registriranoj nezaposlenosti, gotovo dvije trećine dugotrajno nezaposlenih hrvatskih branitelja stavlja ih u kategoriju osoba u posebno teškom položaju na tržištu rada, prvenstveno zbog brojnih negativnih posljedica dugotrajne nezaposlenosti, kao što su: nedostatak znanja i zastarijevanje vještina, isključenost s tržišta rada, potreba za dužom ponovnom integracijom u svijet rada, izostanak prihoda od rada, ovisnost o članovima obitelji, što se negativno odražava i na socio-ekonomske uvjete života hrvatskih branitelja i njihovih obitelji. Jedna od izraženih posljedica dužeg trajanja dugotrajne nezaposlenosti je prelazak dugotrajno nezaposlenih osoba u neaktivnost što se može negativno odraziti na gospodarsku situaciju u cjelini. Što se tiče djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, krajem prosinca 2017. godine, njih 32,9% nezaposleno je duže od godinu dana, što predstavlja rizik od neaktivacije i socijalne isključenosti.

Promatrajući udio nezaposlenih hrvatskih branitelja u ukupnoj nezaposlenosti, razvidno je kako isti iznosi 9,7%[4] (Hrvatski zavod za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine.), što predstavlja porast u odnosu na isto razdoblje prethodnih godina kada se kretao oko 9,2% (2016. godine je iznosio 9,3%, a 2015. i 2014. godine 9,2%).

S obzirom na dobnu strukturu, najviše nezaposlenih hrvatskih branitelja je u dobi od 55 do 59 godine (31,6%), zatim u dobnoj skupini od 50 do 54 godine (24,4%), dok udio nezaposlenih hrvatskih branitelja u dobi od 45 do 49 godina iznosi 18,1%, a starijih od 60 godina 17,2%. Uzimajući u obzir obrazovnu strukturu, nezaposleni hrvatski branitelji sa

srednjoškolskim obrazovanjem čine većinu, odnosno 55,9% u strukturi nezaposlenih hrvatskih branitelja, zatim slijede oni sa završenom samo osnovnom školom 31,2% i oni bez škole, odnosno nezavršene osnovne škole s udjelom od 6,5%. S druge strane, najviše nezaposlene djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja je u dobi od 25 do 29 godina (35,1%), zatim u dobnoj skupini od 30 do 34 godine (21,1%) te u dobi od 35 do 39 godina (16,2%). S obzirom na obrazovnu strukturu, nezaposlena djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja sa srednjoškolskim obrazovanjem čine 61,8% u strukturi nezaposlenih osoba, dok je 16,7% onih sa završenom višom školom i 11,4% onih sa završenim visokim obrazovanjem[5](Hrvatski zavod za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine.).

Što je tiče kretanja na tržištu rada, ukupan broj novoprijavljenih hrvatskih branitelja u evidenciji nezaposlenih osoba u 2017. godini iznosio je 13.525, što je za 7,6% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. U 2017. godini temeljem zapošljavanja i drugih poslovnih aktivnosti iz evidencije nezaposlenih osoba izašlo je 10.927 hrvatskih branitelja, što je za 8,1% manje, nego u istom razdoblju prethodne godine[6](Hrvatski zavod za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine.). Iz toga proizlazi kako se, s jedne strane, u odnosu na prethodnu godinu, smanjio ulazak nezaposlenih hrvatskih branitelja u registriranu nezaposlenost dok se, s druge strane, smanjio njihov izlazak iz registrirane nezaposlenosti u registriranu zaposlenost. Proporcionalno tome i kod djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, ukupan broj novoprijavljenih u evidenciji nezaposlenih osoba u 2017. godini iznosio je 293, što je za 2,7% manje nego u istom razdoblju prethodne godine. U 2017. godini temeljem zapošljavanja i drugih poslovnih aktivnosti iz evidencije nezaposlenih osoba izašlo je 291 dijete smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, što je za 13,4% manje nego u istom razdoblju prethodne godine.

Najveći broj nezaposlenih hrvatskih branitelja u 2017. godine u prosjeku evidentiran je u Gradu Zagrebu (14,4%), Splitsko-dalmatinskoj županiji (13,9%), Osječko-baranjskoj županiji (11,0%) i Sisačko-moslavačkoj županiji (7,5%), što prati geografsku rasprostranjenost nezaposlenosti na razini Republike Hrvatske. S druge strane, najviše nezaposlene djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja je u Osječko-baranjskoj (17,2%), Sisačko-moslavačkoj (14,9%), Vukovarsko-srijemskoj županiji (14,4%) te Gradu Zagrebu (10,2%)[7](Hrvatski zavod za zapošljavanje na dan 31. prosinca 2017. godine.). Navedeni podaci se mogu povezati s činjenicom kako u spomenutih pet županija živi gotovo polovica svih hrvatskih branitelja, njih 42,7%.[8](Šućur, Z., Babić, Z., Ogresta, J. (2017.) Demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja, Ministarstvo hrvatskih branitelja i Državni zavod za statistiku, str. 9.)

Što se tiče ekonomske aktivnosti i položaja na tržištu rada, usporedbom podataka braniteljske populacije u dobi od 30 do 64 godine i stanovništva Republike Hrvatske u dobi od 30 do 64 godine pokazalo se da stopa aktivnosti hrvatskih branitelja na razini 69,1% prelazi stopu aktivnosti stanovništva Republike Hrvatske iste dobne skupine koja iznosi 66,2%.[9](Šućur, Z., Babić, Z., Ogresta, J. (2017.) Demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja, Ministarstvo hrvatskih branitelja i Državni zavod za statistiku, str. 56.) Navedeni podatak upućuje kako predrasude o hrvatskim braniteljima kao osobama koje su se dominantno povukle s tržišta rada i žive od raznih oblika socijalnih naknada nisu utemeljene.

Pokazatelji o razini zaposlenosti i nezaposlenosti temeljeni na anketi o radnoj snazi, pokazuju kako je u trećem tromjesečju 2017. godine, stopa nezaposlenosti radno sposobnog stanovništva od 15 do 64 u Republici Hrvatskoj iznosila 9,1% dok je stopa zaposlenosti iznosila 61,0%[10](Državni zavod za statistiku, https://www.dzs.hr/, pristupljeno: 24. siječnja 2018. godine.). U odnosu na stopu nezaposlenosti Republika Hrvatska se nalazi pri samom vrhu zemalja članica EU 28[11] (Eurostat, http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=une_rt_q&lang=en, pristupljeno: 24. siječnja 2018. godine.), dok s obzirom na stopu zaposlenosti zaostaje za 7,2 postotnih bodova u odnosu na EU 28 gdje ista iznosi 68,2%.[12](Eurostat http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=lfsq_ergan&lang=en, pristupljeno: 24. siječnja 2018. godine.)

Zbog toga je važna provedba programa, mjera i aktivnosti različitih dionika usmjerenih stvaranju uvjeta za veću zapošljivost i prilagodljivost radne snage koja će moći odgovoriti potrebama tržišta rada, pri čemu se posebna pažnja treba posvetiti nezaposlenim osobama u nepovoljnom položaju koje su teže zapošljive jer je ostvarivanje prava na rad temeljni uvjet borbe protiv socijalne isključenosti i siromaštva.

3. ANALIZA PROVEDBE PROGRAMA STRUČNOG OSPOSOBLJAVANJA I ZAPOŠLJAVANJA HRVATSKIH BRANITELJA I DJECE SMRTNO STRADALIH, ZATOČENIH ILI NESTALIH HRVATSKIH BRANITELJA ZA RAZDOBLJE OD 2014. DO 2017. GODINE

Program stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji predstavlja kombinaciju ciljanih mjera aktivne politike zapošljavanja i aktivnosti usmjerenih stvaranju uvjeta za lakše i brže uključivanje na tržište rada, stjecanje obrazovanja i radnog iskustva, kao i pružanja podrške u ponovnoj aktivaciji braniteljsko-stradalničke populacije s otežanim pristupom tržištu rada. To znači da dio mjera, s jedne strane, izravno utječe na uključivanje u radno-tržišni sustav te korisnicima omogućuje pristup zaposlenju i ekonomskim resursima te neizravno povećava mrežu socijalnih

kontakata i osigurava aktivan doprinos društvu u cjelini, dok se, s druge strane, provode i mjere koje su orijentirane na socijalnu inkluziju hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji, a posredno korisnicima omogućuju zapošljavanje i ekonomsku integraciju.

Tijekom provedbe prethodnog Programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji u razdoblju od 2014. do 2017. godine, a uzimajući u obzir mjere koje omogućuju izravno zapošljavanje, najveći interes potencijalnih korisnika bio je za Mjeru samozapošljavanja. Istu su u proteklom provedbenom razdoblju koristile 304 osobe iz ciljne skupine te je u tu svrhu utrošeno 12.100.000,00 kn. S obzirom na geografsku pokrivenost, najveći broj korisnika je iz Grada Zagreba, njih 18,6%, zatim iz Osječko-baranjske (16,1%), Splitsko-dalmatinske (9,5%), Šibensko-kninske (7,9%) i Sisačko-moslavačke županije (7,6%)[13](Prema podacima Hrvatskog zavoda za zapošljavanje za 2017. godinu, Splitsko-dalmatinska županija s 50,2%, Osječko-baranjska županija s 51,2% i Sisačko-moslavačka županija s 60,3% su ubrojene među županije koje prednjače po udjelu dugotrajno nezaposlenih osoba u ukupnoj nezaposlenosti u Republici Hrvatskoj, pa ne iznenađuje da se hrvatski branitelji, koji se ubrajaju u dugotrajno nezaposlene osobe, u ovim županijama odlučuju na korištenje Mjere samozapošljavanja.). Prema obliku registrirane djelatnosti, najveći broj korisnika odlučio se za otvaranje obrta, njih 47,4%, jednostavnih trgovačkih društava, 28,0% i obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, 15,8%, dok je 8,8% korisnika otvorilo neku drugu djelatnost (npr. trgovačko društvo i dr.). Prema analizi učinkovitosti dodijeljenih potpora za samozapošljavanje, godinu dana nakon izlaska iz intervencije, odnosno prestanka ugovornih obveza, aktivnih korisnika Mjere samozapošljavanja je 73,8%, dok ih je dvije godine nakon izlaska iz intervencije i dalje aktivno 62,5%. Prosječna dob korisnika Mjere samozapošljavanja iz kategorije hrvatskih branitelja je 50,5 godina, a iz kategorije djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja je 32,8 godine.

U prilog korištenja Mjere samozapošljavanja ukazuju i podaci kako je najveći broj hrvatskih branitelja zaposlen unutar obrtničkih zanimanja i zanimanja pojedinačne proizvodnje (19,0%), što je značajno više nego u ukupnom stanovništvu u dobi od 30 i više godina (11,9%)[14](Šućur, Z., Babić, Z., Ogresta, J. (2017.) Demografska i socioekonomska obilježja hrvatskih branitelja, Ministarstvo hrvatskih branitelja i Državni zavod za statistiku, str. 67.), te se može zaključiti kako je tome doprinijela i Mjera samozapošljavanja iz ovog programa.

Što se tiče mjera usmjerenih smanjivanju rizika od socijalne isključenosti, najznačajnijom mjerom pokazala se Mjera potpore radu zadruga hrvatskih branitelja. U proteklom razdoblju provedbe Programa od 2014. do 2017. godine sufinanciran je rad 39 zadruga hrvatskih branitelja, te su uključene 484 osobe u rad zadruga, za što je utrošeno 5.880.000,00 kn. Od ukupnog broja osoba uključenih u rad zadruga hrvatskih branitelja, 72,5% čine hrvatski branitelji iz Domovinskog rata, 1% čine djeca smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, dok je 17,4% žena.

Ova mjera dovodi do aktivacije i psihosocijalnog osnaživanja hrvatskih branitelja uključenih u zadruge, koji kroz zadruge pokreću programe i projekte od koristi za cijelu lokalnu zajednicu u kojoj djeluju. Podrška zadrugama hrvatskih branitelja prepoznata je kao primjer dobre prakse jačanja kompetencija hrvatskih branitelja i podizanja svijesti o njihovim radnim sposobnostima, ali i prepoznavanja njihovih poduzetničkih potencijala. Prema podacima Ministarstva hrvatskih branitelja, 50,0% članova zadruga hrvatskih branitelja najvažnijim razlogom svojeg uključivanja u zadrugu ocjenjuje osjećaj korisnosti i pripadnosti zajednici, 24,0% bavljenje gospodarskom aktivnošću, 11,0% lakši plasman proizvoda i usluga, te 8,0% osiguravanje egzistencije. Također, s obzirom na demografska i soocioekonomska obilježja, članovi zadruga u prosjeku imaju 48,1 godina te su u prosjeku ostvarili 4,8 godina članstva u zadruzi, dok je njih 18% uključeno u zadrugu u statusu nezaposlene osobe. Najveći broj braniteljskih zadruga-korisnica potpore u proteklom razdoblju provedbe Program djeluje na području Osječko-baranjske županije (25,6%) zatim Splitsko-dalmatinske županije (23,1%) te Vukovarsko-srijemske županije (12,8%), a najčešća djelatnost kojom se bave je poljoprivreda (79,0%), zatim uslužne djelatnosti (10,3%) i turizam (7,7%). Prema podacima Hrvatskog centra za zadružno poduzetništvo[15](Hrvatski centar za zadružno poduzetništvo, http://zadruge.coop/hr/evidencija-zadruga-i-zadruznih-saveza, pristupljeno: 3. prosinca 2017.) u Republici Hrvatskoj registrirano je ukupno 1.173 zadruga, a njih 400 ima u nazivu oznaku »braniteljska« ili »zadruga branitelja«, što znači da iste čine više od trećine (34,1%) od ukupnog broja registriranih zadruga u Republici Hrvatskoj. Kako su se zadruge hrvatskih branitelja pokazale dobrim modelom socijalnog uključivanja prema kojem hrvatski branitelji imaju izrazito pozitivan stav, definiran je poseban model zadrugarstva kroz braniteljsku socijalno-radnu zadrugu[16](Zakon o hrvatskim braniteljima iz Domovinskog rata i članovima njihovih obitelji (NN 121/17).) u kojoj dvije trećine članova čine osobe iz braniteljsko-stradalničke populacije, a kroz rad se bave aktivnostima usmjerenim psihosocijalnom osnaživanju, smanjivanju rizika od siromaštva i socijalne isključenosti, solidarnosti i brizi za zajednicu, a prihodi zadruge koji se ponovno ulažu u zadrugu stvaraju dobrobiti za lokalnu sredinu. Time promoviraju vrijednosti karakteristične za društveno poduzetništvo i predstavljaju jedno od prvih zakonodavnih uređenja, odnosno definiranja društvenih poduzetnika u Republici Hrvatskoj. S druge strane, u gospodarskom smislu, zadruge jesu dobar model ruralnog razvoja, podizanja konkurentnosti i jačanja sposobnosti izlaska malih proizvođača na tržište, mogu pridonijeti povećanju zapošljivosti i suzbijanju siromaštva, a snažiti lokalnu sredinu u kojoj djeluju. Zbog toga će provedbom mjera i aktivnosti unutar ovog programa nastaviti pružati potpora radu i projektima zadruga hrvatskih branitelja.

Mjeru poticanja obrazovanja iz Programa u proteklom razdoblju provedbe koja omogućava podizanje obrazovne strukture te prilagodljivosti znanja i vještina tržištu rada koristile su 93 osobe iz ciljne skupine, od toga 85,0% hrvatskih branitelja i 15,0% djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja, na što je utrošeno ukupno 479.466,82 kn. Najveći broj korisnika ove mjere odlučio se na stjecanje dodatnih znanja i vještina, njih 61,3%, zatim prekvalifikaciju (30,1%) i stjecanje prvog zanimanja (7,5%). Programe obrazovanja za koje su se korisnici najčešće odlučivali su: vozač motornog vozila (21,5%), informatički programi osposobljavanja i usavršavanja (10,6%), rukovatelj centralnog grijanja (6,5%) i kuhar (5,4%). Prosječna dob korisnika Mjere poticanja obrazovanja iz kategorije hrvatskih branitelja je 48,5 godina, a iz kategorije djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja je 33,3 godine, a najčešće dolaze iz Grada Zagreba (21,5%), Splitsko-dalmatinske (18,3%) i Osječko-baranjske županije (11,8%).

Mjerom potpore za proširenje postojeće djelatnosti kojom se omogućavalo izravno zapošljavanje kod poslodavaca u proteklom razdoblju zaposleno je 49 osoba. Petina poslodavaca (20,9%) koja je koristila ovu mjeru za zapošljavanje nezaposlenih hrvatskih branitelja i nezaposlene djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja i sami imaju utvrđen status hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata. Najveći broj osoba zaposlen je u trgovačkim društvima (39,5%), zatim u obrtima (30,2%) i zadrugama (20,9%). Kroz ovu mjeru najviše osoba je zaposleno u Osječko-baranjskoj županiji (25,0%), zatim Gradu Zagrebu (15,0%), Sisačko-moslavačkoj županiji (12,5%) te Primorsko-goranskoj županiji (10,0%). Prosječna dob hrvatskih branitelja zaposlenih kroz ovu mjeru je 52,1 godina, a djece smrtno stradalih ili nestalih hrvatskih branitelja 28,2 godina.

Kako bi se nastavilo s provedbom mjera aktivne politike zapošljavanja i socijalnog uključivanja, u Programu stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje od 2018. do 2020. godine stavit će se naglasak na provedbu mjera kroz tri prioritetna područja, a kojima je cilj smanjenje nezaposlenosti osoba iz braniteljsko-stradalničke populacije, povećanje njihovog sudjelovanja u cjeloživotnom učenju, smanjivanje rizika od socijalne isključenosti, povećanje zapošljivosti i prilagodljivosti na tržištu rada, veća informiranost o mogućnostima korištenja mjera te kvalitetno korištenje sredstava iz fondova EU.

4. STRATEGIJSKI I ZAKONODAVNI TEMELJI PROVEDBE PROGRAMA

Program se temelji na nacionalnim i europskim strateškim dokumentima koji uključuju područja zapošljavanja i pristupa zapošljavanju, ali i borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti s obzirom da je stopa rizika od siromaštva prema pokazatelju *najčešći status aktivnosti osobe* najviša za nezaposlene osobe.

Strategijski i zakonodavni temelji[17](S obzirom na moguće izmjene i dopune navedenih zakonskih propisa, odnosno donošenja novih zakona u područjima koja uređuju, tijekom provedbe Programa primjenjivat će se zakonske odredbe sukladno zakonskoj regulativi koja će u tom trenutku biti na snazi.) provedbe Programa su:

1. Strategija Europa 2020 – dva od ukupno pet osnovnih ciljeva ove strategije usmjerena su na povećanje zaposlenosti i promicanje socijalne uključenosti, čijem ostvarenju pridonosi i provedba mjera i drugih aktivnosti obuhvaćenih ovim programom.

2. Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014. – 2020. – unutar prioritetnih osi *Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage* i *Socijalno uključivanje* pozicionirani su projekti namijenjeni hrvatskim braniteljima i članovima njihovih obitelji s ciljem smanjenja nezaposlenosti i povećanja socijalne uključenosti.

3. Program Vlade Republike Hrvatske za mandat 2016. – 2020. – unutar poglavlja broj 10 navedeno je kako će Vlada Republike Hrvatske poticati zapošljavanje i samozapošljavanje hrvatskih branitelja uključujući društveno poduzetništvo

4. Nacionalni program reformi 2017. – kao jedan od tri glavna cilja definira *povećanje zapošljivosti i povezivanje obrazovanja s tržištem rada.* Unutar tog cilja nalazi se i mjera *Zapošljavanje i integracija hrvatskih branitelja na tržište rada.*

5. Strateški plan Ministarstva hrvatskih branitelja 2018. – 2020. – unutar općeg cilja *Očuvanje stečevina i ublažavanje negativnih posljedica Domovinskog rata* definiran je posebni cilj *Povećanje konkurentnosti hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i djece smrtno stradalih, zatočenih i nestalih hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata na tržištu rada* čiji osnovu čini provedba odgovarajućeg programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

6. Strategija borbe protiv siromaštva i socijalne isključenosti u Republici Hrvatskoj u razdoblju od 2014. – 2020. godine – unutar strateškog područja »Zapošljavanje i tržište rada« navodi se provedba odgovarajućeg programa stručnog osposobljavanja i zapošljavanja hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji.

7. Smjernice za razvoj i provedbu aktivne politike zapošljavanja u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2018. – 2020. godine – mjere programa namijenjene stručnom osposobljavanju i zapošljavanju hrvatskih branitelja i članova njihovih obitelji za razdoblje 2018. do 2020. sastavni su dio Smjernica.